

VYSOKÝ PŘEDSTAVITEL
UNIE PRO ZAHRANIČNÍ
VĚCI A BEZPEČNOSTNÍ
POLITIKU

V Bruselu dne 20.6.2023
JOIN(2023) 20 final

**SPOLEČNÉ SDĚLENÍ EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ A
RADĚ**

O „STRATEGII EVROPSKÉ HOSPODÁŘSKÉ BEZPEČNOSTI“

1. Strategie pro posílení evropské hospodářské bezpečnosti

Celosvětová pandemie, nezákonná a nevyprovokovaná válka Ruska na Ukrajině, nepřátelská hospodářská opatření, kybernetické útoky a útoky na infrastrukturu, zahraniční vměšování a dezinformace a celosvětově narůstající geopolitické napětí odhalily rizika a zranitelná místa v našich společnostech, ekonomikách a podnicích, která ještě před pár lety neexistovala.

V posledních letech se EU dařilo jak plnit své priority, tak řešit zranitelná místa, ať už jde o energetickou bezpečnost, připravenost na pandemii, nebo odolnost ekonomik, dodavatelských řetězců a klíčových technologií obecně.

Tyto zkušenosti však také ukázaly, že Evropa nebyla v některých případech dostatečně připravená na nová a vznikající rizika, která se objevila v náročnějším geopolitickém kontextu, v němž se nacházíme. Pandemie COVID-19 odhalila, jaká rizika mohou pro fungování evropského hospodářství představovat vysoce koncentrované dodavatelské řetězce. Útočná válka Ruska vůči Ukrajině ukázala, jak přílišná závislost na jedné zemi, zejména pokud má tato země systémově odlišné hodnoty, modely a zájmy, snižuje strategické možnosti Evropy a ohrožuje naše ekonomiky a občany. Členské státy a podniky jsou také nuceny nést náklady vyplývající z hospodářského nátlaku, včetně zákazů evropského vývozu a bojkotů evropských značek, které je mají donutit, aby se podřídily politickým prioritám jiné země. Všechny tyto trendy představují přímé riziko pro fungování našich společností, ekonomik a světového obchodu a zároveň jsou přímou výzvou pro strategické zájmy EU a schopnost jednat.

S rostoucím geopolitickým napětím a globální ekonomickou integrací, která je hlubší než kdykoli předtím, mohou některé ekonomické toky a činnosti představovat riziko pro naši bezpečnost. Ta je více než kdy předtím hluboce provázána s naší schopností zvýšit naši odolnost a snížit rizika vyplývající z hospodářských vazeb, které jsme v posledních desetiletích považovali za neškodné. Hluboké technologické změny přispívají k intenzitě této konkurence a komplikují hospodářské a bezpečnostní výzvy.

Nová geopolitická a technologická realita vyžaduje změnu přístupu, která by zachovala převážnou většinu vysoce cenných hospodářských vazeb Evropy se světem a zároveň by zajistila účinné řešení nových rizik, kterým čelíme a která jsou sice velmi specifická, ale kritická.

EU není v tomto procesu sama: výzvy v oblasti své vlastní hospodářské bezpečnosti začaly řešit země po celém světě. Některé vyspělé ekonomiky již přijaly specializované strategie a nyní je provádějí. Také rozvíjející se ekonomiky přijímají opatření a diverzifikují své hospodářské vazby, aby omezily škodlivé závislosti a zvýšily místní produkci. Tento trend odráží skutečnost, že v současné době jsme schopni zajistit svou prosperitu, svrchovanost a bezpečnost pouhým doplněním tradičních přístupů k národní bezpečnosti o nová opatření na ochranu naší hospodářské bezpečnosti. Spolupráce s našimi spojenci, partnery a podnikatelským sektorem při formulování a realizaci vize hospodářské bezpečnosti naše úsilí znásobí.

Ačkoli Evropská unie udělala v posledních letech mnoho pro to, aby zareagovala na konkrétní výzvy, nyní potřebuje komplexní a strategický přístup k hospodářské bezpečnosti, snižování rizik a podpoře svého technologického náskoku v kritických odvětvích. Cílem je poskytnout rámec pro důkladné posouzení a řízení rizik pro hospodářskou bezpečnost na úrovni EU, členských států a podniků a zároveň zachovat a zvýšit naši hospodářskou dynamiku. O to důležitější je mít takový rámec zavedený v době, kdy se tato rizika rychle vyvíjejí a zároveň spojují s obavami v oblasti národní bezpečnosti. Ukázkovým příkladem je rychlost, s jakou se objevují nové kritické technologie a stírá hranice mezi civilním a vojenským sektorem.

Východím bodem této strategie je jasný přehled o rizicích a vědomí toho, že existuje přirozené napětí mezi posílením naší hospodářské bezpečnosti a zajištěním možnosti Evropské unie i nadále těžit z otevřené ekonomiky.

EU je jednou z nejatraktivnějších destinací pro globální společnosti a pro investice. **Naše ekonomiky prosperují v prostředí otevřeného obchodu a investic založených na pravidlech, bezpečného přeshraničního propojení a spolupráce v oblasti výzkumu a inovací.** Tyto prvky budou i nadále rozhodující hybnou silou evropské konkurenceschopnosti a odolnosti s tím, jak urychlujeme souběžnou ekologickou a digitální transformaci. Abychom podpořili hospodářskou soutěž a zajistili si přístup k surovinám, technologiím a jiným vstupům, které jsou klíčové pro zvýšení naší konkurenceschopnosti, odolnosti a udržení současné a budoucí zaměstnanosti a růstu, musíme se spoléhat na obchod a jednotný trh. Stejně tak chceme, aby naši partneři po celém světě i nadále využívali přístup na evropské trhy, kapitál a technologie pro svůj přechod k čisté a odolné ekonomice.

Správná rovnováha je zásadní a může zajistit, že se naše hospodářské a bezpečnostní zájmy budou vzájemně posilovat. Dosažení tohoto cíle bude záviset na třech prioritách: **1) podpoře naší vlastní konkurenceschopnosti, 2) ochraně před ekonomickými bezpečnostními riziky a 3) partnerství s co nejširším okruhem zemí, které sdílejí naše obavy nebo zájmy v oblasti hospodářské bezpečnosti.**

Priority Strategie hospodářské bezpečnosti EU

- **Podpora** naší vlastní konkurenceschopnosti zvyšováním odolnosti našeho hospodářství a dodavatelských řetězců a posilováním inovací a průmyslové kapacity, při současném zachování našeho tržního hospodářství. Toho lze dosáhnout prohloubením jednotného trhu, investicemi do ekonomiky budoucnosti prostřednictvím zdravých makroekonomických politik a politik soudržnosti, nástroje NextGenerationEU, investic do lidského kapitálu, včetně prohlubování dovedností evropské pracovní síly. To bude vyžadovat diverzifikaci zdrojů zásobování a vývozních trhů nebo podporu výzkumné a průmyslové základny ve strategických oblastech, jako jsou pokročilé polovodiče, kvantová výpočetní technika, biotechnologie, průmysl pro nulové čisté emise, čistá energie nebo kritické suroviny.

- **Ochrana** před běžně zjištěnými riziky pro hospodářskou bezpečnost lepším využíváním nástrojů, které jsme již zavedli, například v oblasti ochrany obchodu, zahraničních subvencí, bezpečnosti 5G/6G, prověřování přímých zahraničních investic a kontroly vývozu, jakož i nového nástroje pro boj proti hospodářskému nátlaku. Současně musíme posoudit účinnost souboru nástrojů EU a v případě potřeby jej rozšířit, aby bylo možné řešit některá nová rizika, kterým čelíme, například v souvislosti s vývozem nebo investicemi do zahraničí do úzkého souboru klíčových základních technologií s vojenským využitím (např. v oblasti kvantové výpočetní techniky, pokročilých polovodičů nebo umělé inteligence).
- **Partnerství** se zeměmi, které sdílejí naše obavy ohledně hospodářské bezpečnosti, i se zeměmi, které mají společné zájmy a jsou ochotny s námi spolupracovat na přechodu k odolnější a bezpečnější ekonomice. V praxi to znamená spolupracovat s co nejširším okruhem partnerů na posílení hospodářské bezpečnosti, podpoře odolných a udržitelných hodnotových řetězců a posílení mezinárodního hospodářského řádu založeného na pravidlech a multilaterálních institucích. Znamená to rovněž uzavírat partnerství se zeměmi na podobné cestě snižování rizik, prohlubovat dohody o volném obchodu a pokračovat v jejich uzavírání a investovat do udržitelného rozvoje a bezpečných vazeb po celém světě prostřednictvím strategie Global Gateway.

Základními zásadami pro všechna opatření v oblasti hospodářské bezpečnosti vyplývající z této strategie budou: **proporcionalita** s cílem zajistit, aby naše nástroje byly v souladu s úrovní rizika a omezily veškeré negativní nezamýšlené vedlejší účinky na evropské a světové hospodářství, a **přesnost**, pokud jde o přesné vymezení toho, na které zboží, sektor nebo hlavní odvětví jsou zaměřena, a zajištění toho, aby opatření reagovala na rizika samotná.

Tato strategie navazuje na práci, která již byla zahájena na evropské úrovni, a kriticky se zabývá odolností a zranitelností Unie, aby byla zvýšena konkurenceschopnost a odolnost evropského hospodářství a průmyslu a aby byla posílena naše otevřená strategická autonomie. To se týká řady oblastí od větších investic do ekologické a digitální transformace prostřednictvím nástroje NextGenerationEU a přilákání většího objemu soukromých investic až po pilíře průmyslové politiky EU, jako jsou akty o čipech, kritické suroviny a průmysl pro nulové čisté emise. To bylo znovu potvrzeno Versailleským prohlášením, v němž se vedoucí představitelé shodli na tom, že je třeba posílit odolnost a suverenitu Evropy v oblastech, jako jsou energetika, zdravotnictví a farmaceutické výrobky, potravinové zabezpečení a obranné schopnosti. Tato strategie rovněž reaguje na obavy občanů vyjádřené v rámci Konference o budoucnosti Evropy.

Provádění této strategie bude vyžadovat společná opatření v rámci vnitřních a vnějších politik. Kromě podpory od tvůrců politik bude vyžadovat podporu i dalších subjektů na evropské a vnitrostátní úrovni. Klíčovým partnerem bude soukromý sektor, který již pokročil ve své práci na snižování rizik. Globální správci aktiv v reakci na rostoucí a stále složitější rizika, která existují v rámci globální ekonomiky, radikálně změnili rozložení kapitálu. Klíčovou součástí dlouhodobé

obchodní strategie, která chrání nejen zájmy akcionářů, ale také obecný zájem, bude úsilí o odolné a diverzifikované dodavatelské řetězce, které posílí hospodářskou bezpečnost. Při určování hlavních rizik a navrhování politických reakcí je třeba využít znalostí evropských společností, které již pracují na zmírnění řady těchto hrozeb.

Toto sdělení představuje základ pro diskusi o hospodářské bezpečnosti s členskými státy a Evropským parlamentem s cílem vytvořit společný rámec pro snižování rizik a ochranu hospodářské bezpečnosti Unie. Pomůže definovat strategii, která by měla být vodítkem pro společné hodnocení rizik, využívání stávajících nástrojů a určení možných nedostatků arzenálu v oblasti hospodářské bezpečnosti EU, na které budeme muset společně reagovat.

2. Identifikace rizik pro evropskou hospodářskou bezpečnost

Cílem této strategie je chránit hospodářskou bezpečnost EU a posílit odolnost našeho hospodářství a zároveň se snažit udržet a zvýšit technologický náskok. To znamená investovat do konkurenceschopnosti EU, diverzifikovat dodavatelské řetězce a reagovat na takové praktiky, jako je hospodářský nátlak. Jejím cílem je zabránit úniku citlivých nově vznikajících technologií, jakož i dalšího zboží dvojího užití, do problematických destinací, které uplatňují strategie civilně-vojenské fúze.

Abychom těchto cílů dosáhli, potřebujeme mít jasný přehled o rizicích a jejich vývoji v čase. **Proto Komise a členské státy prohloubí analýzu kritických dodavatelských řetězců, provedou jejich zátěžové testy a stanoví úroveň rizika.**

Komise a vysoký představitel určili následující obecné a demonstrativní kategorie rizik pro hospodářskou bezpečnost, konkrétně rizika související s 1) odolností dodavatelských řetězců, 2) fyzickou a kybernetickou bezpečností kritické infrastruktury, 3) bezpečností technologií a únikem technologií a 4) zneužitím hospodářských závislostí nebo hospodářského nátlaku. Tato rizika se mohou vyskytnout v celém hodnotovém řetězci, od vytváření znalostí a základního výzkumu až po komercializaci a výrobu ve velkém měřítku.

Druhy rizik, kterým čelí evropské ekonomiky

Rizika pro odolnost dodavatelských řetězců, včetně energetické bezpečnosti – *Rizika prudkého nárůstu cen, nedostupnosti nebo nedostatku kritických produktů nebo vstupů v EU, zejména těch, které souvisejí s ekologickou transformací a jsou potřeba pro stabilní a diverzifikované dodávky energie a léčivých přípravků.*

Rizika pro fyzickou a kybernetickou bezpečnost kritické infrastruktury – *Riziko narušení nebo sabotáže kritických infrastruktur, jako jsou produktovody, podmořské kabely, výroba elektrické energie, doprava nebo sítě elektronických komunikací, které narušují bezpečné a spolehlivé poskytování zboží a služeb nebo zabezpečení údajů v EU.*

Rizika spojená s bezpečností technologií a únikem technologií – *Riziko pro technologický pokrok EU, technologickou konkurenceschopnost a přístup ke špičkovým technologiím, mimo jiné prostřednictvím nepřátelských praktik v digitální oblasti, jako je špionáž nebo nezákonný únik znalostí. V některých případech hrozí, že únik technologií posílí vojenské, resp. zpravodajské schopnosti těch, kteří by je mohli využít k narušení míru a bezpečnosti, zejména v případě technologií dvojího užití, jako je kvantová výpočetní technika, pokročilé polovodiče nebo umělá inteligence, a vyžadují proto zvláštní opatření ke zmírnění rizika.*

Riziko zneužití hospodářských závislostí nebo hospodářského nátlaku – *Riziko, že se třetí země zaměří na EU, její členské státy a podniky EU prostřednictvím opatření ovlivňujících obchod nebo investice, aby dosáhly změny politiky spadající do legitimního prostoru pro tvorbu politik.*

V neposlední řadě je třeba mít na paměti, že některá výše uvedená rizika by mohla za určitých okolností ohrozit i **národní bezpečnost**. Mohlo by tomu tak být zejména v případě úniku technologií dvojího užití, přímých zahraničních investic ohrožujících bezpečnost a veřejný pořádek, vývozu zboží dvojího užití nebo investic do zahraničí do úzkého souboru pokročilých technologií, které by mohly posílit vojenské a zpravodajské kapacity aktérů, kteří mohou tyto schopnosti využít k ohrožení mezinárodního míru a bezpečnosti, a bezpečného nakládání s citlivými informacemi.

Na tomto základě **Komise navrhuje společně s členskými státy EU a za přispění soukromých zúčastněných stran určit a posoudit rizika pro hospodářskou bezpečnost EU**, která ohrožují její klíčové zájmy, a to v rámci jasně vymezených parametrů a s přihlédnutím k vyvíjejícímu se geopolitickému kontextu a případně názorům zúčastněných stran. Mělo by jít o dynamický a nepřetržitý proces.

Za tímto účelem Komise navrhuje následující postup, který má být proveden s členskými státy a případně ve spolupráci s vysokým představitelem:

- Rizika ohrožující odolnost dodavatelských řetězců, která posoudí Komise prohloubením analýzy strategických závislostí EU, se zvláštním zaměřením na závislosti, u nichž je větší pravděpodobnost zneužití pro geopolitické účely.
- Rizika pro fyzickou a kybernetickou bezpečnost kritické infrastruktury, která budou i nadále posuzována v souladu s doporučením Rady ze dne 8. prosince 2022.
- Rizika spojená s bezpečností technologií a únikem technologií, která je třeba posoudit na základě seznamu strategických technologií, jež mají zásadní význam pro hospodářskou

bezpečnost. Pokud jde o nejcitlivější rizika, Komise navrhne seznam technologií dvojího užití pro posouzení rizik, který by Rada mohla přijmout do září 2023. Seznam bude vycházet z úzce vymezených a na budoucnost zaměřených kritérií, jako je podpůrná a transformační povaha technologie, riziko civilní a vojenské fúze a riziko jejich zneužití k porušování lidských práv. Členské státy by měly do konce roku 2023 společně posoudit prioritní technologie s cílem určit příslušná ochranná a propagační opatření.

- Rizika zneužití hospodářských závislostí nebo hospodářského nátlaku, která je třeba posoudit i v kontextu nedávno dohodnutého protinátlačového nástroje EU.

V zájmu zachování soudržného, cíleného a aktuálního přístupu k hospodářské bezpečnosti by Rada měla na základě informací poskytnutých Komisí a případně vysokým představitelem každých šest měsíců přezkoumat celkový pokrok při posuzování rizik v těchto čtyřech oblastech a každoročně předkládat zprávu Evropské radě.

Kromě toho vysoký představitel spolu s členskými státy posílí **společnou zpravodajsko-analytickou složku (SIAC)**, aby byla lépe schopná odhalovat hrozby pro hospodářskou bezpečnost EU.

3. Uvedení strategie hospodářské bezpečnosti do praxe

Za účelem zmírnění těchto rizik jsou základem Strategie hospodářské bezpečnosti EU tyto pilíře:

- 1) **Podpora** konkurenceschopnosti a růstu EU, posílení jednotného trhu, podpora silné a odolné ekonomiky a podpora výzkumné, technologické a průmyslové základny EU.
- 2) **Ochrana** hospodářské bezpečnosti prostřednictvím řady politik a nástrojů, včetně cílených nových nástrojů tam, kde je to nutné.
- 3) **Partnerství** a další posilování spolupráce se zeměmi po celém světě.

3.1 Podpora hospodářské základny EU, konkurenceschopnosti a růstu

Jednotný trh je nejlepším nástrojem EU pro udržení prosperující, inovativní a odolné ekonomiky. Nejčastěji je spojován s úsporami z rozsahu při přeshraniční spolupráci v rámci EU a s rovnými podmínkami. Zároveň EU prostřednictvím svého **obchodu, investic v rámci strategie Global Gateway a dalších politik** využívá jednotný trh k tomu, aby zachovala otevřenost globálních dodavatelských řetězců a utvářela normy, což dále přispívá k posilování konkurenceschopnosti EU a bezpečnosti dodávek energie. Provádění nástroje **NextGenerationEU** a **Fondů soudržnosti** je impulsem k významným reformám a investicím v celé řadě odvětví, včetně kritických infrastruktur, a již nyní přispívá k hospodářskému růstu, konkurenceschopnosti a odolnosti EU.

V posledních letech **přijala Komise několik konkrétních návrhů na zvýšení odolnosti a posílení dodavatelských řetězců.** Průmyslová strategie EU určila několik opatření ke zvýšení

odolnosti jednotného trhu, jako jsou průmyslová partnerství pro urychlení činností v oblasti čistých technologií, surovin, procesorů a polovodičů, dat, edgeových a cloudových služeb, významné projekty společného evropského zájmu za účelem sdílení zdrojů pro průlomové inovace, podpora oběhového hospodářství, posílení zelených a digitálních dovedností a nová strategie pro zajištění vedoucího postavení EU při vytváření norem s celosvětovou působností. Stejně tak transformace energetiky v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu a cíli plánu RepowerEU je klíčem k posílení bezpečnosti dodávek energie v EU. V této oblasti již bylo dosaženo významného pokroku, ale další nezbytné úsilí bude určeno v nadcházející zprávě o stavu energetické unie.

Cílem návrhu **evropského aktu o kritických surovinách** je usnadnit těžbu, zpracování a recyklaci kritických surovin v EU, snížit závislosti a zvýšit připravenost. **Evropský akt o čipech** zajistí bezpečné dodávky polovodičů, zatímco navrhovaný **akt o průmyslu pro nulové čisté emise** pomůže zvýšit výrobu technologie pro nulové čisté emise v EU. Tyto podněty zahrnují účinné mechanismy řízení umožňující včasnou spolupráci a výměnu informací mezi Komisí, Radou a členskými státy.

Tyto podněty mají rovněž přímý dopad na další zabezpečení dodavatelských řetězců a přístupu ke zdrojům (stále více ohrožovaných strategickými konkurenty, jak zdůrazňuje Strategický kompas), což má zásadní vliv na inovativní, konkurenceschopnou a odolnou **evropskou technologickou a průmyslovou základnu obrany**. Jejich včasné přijetí má proto pro hospodářskou bezpečnost Evropy zásadní význam.

Cílem **nástroje pro mimořádné situace na jednotném trhu** je zajistit dostupnost a volný oběh kritických produktů v případě budoucích mimořádných událostí. Nástroj pro mimořádné situace na jednotném trhu v budoucnu umožní sledování strategických produktů a služeb, včetně narušení dodavatelských řetězců a souvisejícího nedostatku, a v případě potřeby rychle a kolektivně zareagovat.

Je naléhavě zapotřebí více investic, a to jak k zajištění vedoucího postavení EU, tak k zajištění její konkurenceschopnosti v oblasti výzkumu a vývoje nově vznikajících strategických technologií. Komise pokračuje v rozvoji **unie kapitálových trhů**, aby zvýšila objem soukromých investic. Komise rovněž navrhuje nové nařízení o zřízení **platformy** pro strategické technologie pro Evropu (**STEP**). Tato platforma bude podporovat vývoj, výrobu nebo posilování příslušných hodnotových řetězců v Unii v oblasti hlubokých a digitálních technologií, čistých technologií a biotechnologií za účelem splnění cílů ekologické a digitální transformace. To umožní Unii omezit strategické závislosti nebo jim předcházet.

Komise rovněž do konce roku 2023 předloží zprávu o možnostech zajištění přiměřené, strategicky cílené podpory vývoje technologií dvojího užití, a to po přezkoumání rozsahu stávajících nástrojů.

3.2 Ochrana před riziky pro hospodářskou bezpečnost

EU již zavedla zvláštní nástroje a opatření ke snižování rizik na ochranu proti rizikům v oblasti hospodářské bezpečnosti. Vzhledem k tomu, že se rizika neustále vyvíjejí, musíme vyhodnocovat

účinnost těchto nástrojů při řešení těchto rizik a zvážit jejich případnou modernizaci nebo zavedení nových nástrojů.

Řešení problematiky zneužívání hospodářských závislostí a hospodářského nátlaku

Strategické závislosti, které mohou vést k rizikům v oblasti hospodářské bezpečnosti, mohou být ještě dále zhoršeny netržními politikami a praktikami třetích zemí, které mění pravidla hry.

Komise bude k řešení těchto nekalých politik a praktik důsledně využívat nástroje na ochranu obchodu a je připravena zavést nařízení o zahraničních subvencích s cílem zajistit rovné podmínky s jednotným trhem.

V reakci na to, že se EU a její členské státy staly v posledních letech terčem záměrného hospodářského nátlaku, přijala EU **protinátlakový nástroj EU**. Cílem tohoto nástroje je především odradit země od omezování obchodu nebo investic nebo od vyhrožování takovým omezením, aby jím dosáhly změny legitimní politiky v EU, a zároveň předpokládá, že v krajním případě by EU mohla přijmout protiopatření. EU bude rovněž spolupracovat s partnerskými zeměmi při sledování případů nátlaku a posuzování a určování rozsahu koordinovaných reakcí.

Investice ze zahraničí ovlivňující bezpečnost a veřejný pořádek

Nařízení o prověřování přímých zahraničních investic vytvořilo mechanismus spolupráce pro členské státy a Komisi za účelem výměny informací, vyjádření obav souvisejících s bezpečností a hledání řešení souvisejících s konkrétními přímými zahraničními investicemi s cílem zajistit ochranu bezpečnosti a veřejného pořádku. Od října 2020 Komise a členské státy přezkoumaly více než 1 000 transakcí PZI. Komise rovněž právě provádí hodnocení stávajícího rámce a do konce roku 2023 navrhne jeho revizi. Členské státy, které dosud nezavedly vnitrostátní mechanismy prověřování přímých zahraničních investic, by je měly neprodleně zavést.

Bezpečnost technologií a únik technologií

Schopnost vyvíjet nové technologie a držet s nimi krok je klíčová pro hospodářskou bezpečnost EU, protože snižuje strategické závislosti a umožňuje nám chránit nebo vytvářet technologickou výhodu.

Otevřenost a mezinárodní spolupráce jsou jádrem evropského výzkumu a inovací. Aby se zabránilo úniku technologií financovaných EU, může Komise například v řádně odůvodněných případech vyloučit některé subjekty ze třetích zemí nebo subjekty EU ovládané některými třetími zeměmi z účasti na projektech v oblasti výzkumu a inovací a zavádění digitálních kapacit na ochranu strategických aktiv, zájmů, autonomie nebo bezpečnosti Unie. Může také posoudit dopad předávání výsledků programu Horizont Evropa (včetně duševního vlastnictví) vytvořených v rámci výzkumu financovaného EU do nepřidružených třetích zemí a vznést proti tomuto předávání námitky.

Komise rovněž vypracovala **soubor nástrojů pro boj proti zahraničnímu vměšování do výzkumu a inovací**, který pomáhá zvyšovat povědomí a budovat odolnost v odvětví výzkumu a inovací v celé Evropě na vnitrostátní a odvětvové úrovni s cílem posílit bezpečnost výzkumu v širším měřítku.

U technologií, které jsou považovány za kritické pro hospodářskou bezpečnost (uvedených v oddílu 2 výše), navrhne Komise po posouzení opatření ke zlepšení bezpečnosti výzkumu, která zajistí systematické a důsledné prosazování výše uvedených nástrojů a určí a vyřeší případné zbývající nedostatky. Přitom zachová otevřenost našeho systému, která je základem našich inovativních ekonomik.

Normalizace je důležitá jako součást vlivu „měkké síly“ na podobu technologického vývoje, a má tedy nepřímý dopad na hospodářskou bezpečnost EU (včetně toho, že jí umožňuje omezit možnosti zneužívání technologií, které by mohly ohrozit její hospodářskou bezpečnost). Jak je stanoveno ve **strategii EU pro normalizaci**, EU musí být schopna utvářet mezinárodní normy v souladu se svými hodnotami a zájmy – a se svým právním *acquis*. Pokud jde o budoucí akty v oblasti umělé inteligence, údajů nebo kybernetické odolnosti, bude EU společně s partnery pracovat na evropských normách a na harmonizovaných mezinárodních normách. K zamezení úniku technologií přispěje i účinné prosazování práv duševního vlastnictví, zejména patentů.

V rámci své Strategie kybernetické bezpečnosti pro rok 2020 zavádí EU opatření proti nekalým praktikám v digitální oblasti s cílem chránit před nezákonným ovlivňováním, průmyslovou špionáží a nezákonným únikem znalostí. Navrhovaný **akt o kybernetické odolnosti**lepší kybernetickou bezpečnost hardwaru a softwaru prodávaného v Unii pro veřejný i soukromý sektor. EU se bude i nadále zabývat krádežemi duševního vlastnictví prováděnými kybernetickými prostředky, a to i s využitím **souboru nástrojů EU proti hybridním hrozbám a souboru nástrojů pro diplomacii v oblasti kybernetiky**, aby byla schopná na tyto nekalé činnosti reagovat.

Ochrana hospodářské bezpečnosti prostřednictvím ochrany infrastruktury

EU přijala **směrnici o odolnosti kritických subjektů a směrnici o bezpečnosti sítí a informací 2 (směrnici NIS 2)**. Tyto směrnice poskytují aktualizovaný a komplexní právní rámec pro posílení fyzické i digitální odolnosti kritické infrastruktury (včetně energetiky, dopravy, zdravotnictví, digitální infrastruktury, vody a potravin). V návaznosti na doporučení Rady z prosince 2022 se již provádějí cílená opatření pro zajištění společné reakce EU na incidenty.

Za účelem zvýšení bezpečnosti a odolnosti sítí 5G zavádí **soubor opatření EU pro kybernetickou bezpečnost sítí 5G** sadu opatření, která mají uplatňovat všechny členské státy, včetně opatření k omezení nebo vyloučení vysoce rizikových dodavatelů. Dne 15. června 2023 Komise vyzvala členské státy, které tato opatření vůči vysoce rizikovým dodavatelům dosud plně neuplatňují, aby tak neprodleně učinily.

Navrhovaný **akt o kybernetické odolnosti** bude rovněž hrát důležitou úlohu při zabezpečení dodavatelského řetězce pro kritickou infrastrukturu EU. Vypracovávají se také posouzení kybernetických rizik a scénáře speciálně pro odvětví infrastruktury elektronické komunikace a energetiky a budou sloužit jako vodítko pro opatření podporovaná v rámci navrhovaného **aktu o kybernetické solidaritě**, zejména pro koordinované testování kritických subjektů.

Lepší koordinace EU v oblasti kontrol vývozu zboží dvojího užití

Některé strategické technologie mají povahu zboží dvojího užití a vyžadují zvláštní pozornost. V souladu s oddílem 2 výše EU určí seznam technologií, které jsou kritické pro hospodářskou bezpečnost, a společně posoudí jejich rizika. Ačkoli se na rozhodnutí o provádění a prosazování kontrol vývozu zboží dvojího užití vztahuje mnohostranný rámec a rámec EU, jsou tato rozhodnutí především v rukou členských států.

Zavedená struktura kontroly vývozu zboží dvojího užití – kde mnohostranné režimy pro kontrolu vývozu působí jako tvůrci standardů – se v posledních desetiletích zabývala cíli bezpečnostní politiky Unie a zároveň podporovala otevřenost a příznivé prostředí pro výzkum a inovace a nešíření zbraní obecně. EU posílí svou podporu činnosti mnohostranných režimů, ačkoli její účinnost je omezena skutečností, že EU je pouze členem jednoho ze stávajících mnohostranných režimů pro kontrolu a ve druhém je pozorovatelem.

Vzhledem k novým výzvám souvisejícím se zvýšeným vojenským potenciálem řady strategických technologií, nezákonné válečné agresi Ruska vůči Ukrajině, zvýšenému geopolitickému napětí a rizikům pro národní bezpečnost však některé členské státy EU a třetí země posílily vnitrostátní kontroly s cílem omezit vývoz kritických technologií nad rámec postupů zavedených mnohostrannými režimy pro kontrolu vývozu, například u výrobního zařízení pro pokročilé polovodičové čipy nebo zařízení souvisejících s kvantovou výpočetní technikou, nebo v některých případech na těchto postupech staví. Nedávný vývoj také ukázal, že je třeba, aby byl režim pružnější a mohl reagovat na aktuální a rychle se měnící události.

Nařízení EU o kontrolách vývozu zboží dvojího užití bylo v roce 2021 revidováno, aby lépe řešilo rizika spojená s rychle se vyvíjejícím bezpečnostním, technologickým a obchodním prostředím, se zvláštním zaměřením na vývoz citlivých nově vznikajících technologií. Obsahuje ustanovení, která umožňují jednomu členskému státu zavést kontroly vývozu na základě právních předpisů jiného členského státu, což mezi členskými státy EU a s podporou Komise představuje koordinovaný a přeshraniční účinek kontrol vývozu, jejichž provádění je výsadou členských států. Tato ustanovení se v současné době testují.

Potřeba rychlejšího a koordinovanějšího postupu na úrovni EU v oblasti kontrol vývozu začala být naléhavá, protože nekoordinované rozšiřování vnitrostátních kontrol ze strany členských států by vytvořilo mezery a ohrozilo účinnost kontrol vývozu a integritu jednotného trhu. Vzhledem k tomu, že se vyvíjí stále více technologií, které jsou klíčové pro národní bezpečnost a vztahují se na ně vnitrostátní kontroly, případné rozdíly mezi členskými státy by

oslabily hospodářskou bezpečnost EU jako celku. Aby k tomu nedocházelo, mělo by být stávající nařízení provedeno v plném rozsahu. Zároveň je třeba začít uvažovat o tom, jak na základě stávajícího rámce vytvořit koordinovanější evropský přístup, který by přesahoval stávající povinnost zajistit transparentnost mezi členskými státy.

Komise proto **nejpozději do konce tohoto roku předloží návrh na zlepšení účinnosti a účelnosti stávajícího rámce**. Měl by být vhodný pro rychle se měnící technologické a bezpečnostní prostředí a měl by posílit schopnost EU v plném rozsahu plnit svou úlohu globálního aktéra za situace, kdy jsou mnohostranné režimy pro kontrolu vývozu pod tlakem, a to při plném respektování příslušných pravomocí EU a členských států.

Investice do zahraničí

EU a členské státy mají rovněž společný zájem na tom, aby **úzký segment technologických vylepšení, která se považují za klíčová pro posílení vojenských a zpravodajských schopností aktérů, kteří je mohou využít k narušení mezinárodního míru a bezpečnosti, nebyl podporován kapitálem, odbornými znalostmi a vědomostmi našich společností**.

Strategické kontroly obchodu a investic vyžadují komplexní přístup, který nám umožní chránit naše zásadní bezpečnostní zájmy. To vyvolává otázku, zda je třeba provádět kontroly nejen u vyváženého zboží, ale také u určitých investic do zahraničí, aby se zabránilo riziku úniku technologií a know-how v rámci těchto investic.

Kromě toho je zapotřebí intenzivnější spolupráce, aby se zabránilo úniku citlivých nově vznikajících technologií i dalšího zboží dvojího užití do problematických míst určení, která uplatňují strategie civilně-vojenské fúze, a aby se zabránilo zpětnému zneužití kontrolovaných vývozů a investic.

Komise ve spolupráci s členskými státy prověří, jaká bezpečnostní rizika mohou vyplývat z **investic do zahraničí**. Zřídí **novou specializovanou skupinu odborníků z členských států**, která bude pomáhat při plnění těchto úkolů a vytvoří nový mechanismus strukturované a důvěrné spolupráce. Komise bude s přispěním této nové skupiny odborníků rovněž provádět informační a konzultační činnosti s podniky a dalšími zúčastněnými stranami a případně partnerskými zeměmi.

Na tomto základě Komise přezkoumá možná opatření k řešení bezpečnostních rizik souvisejících s investicemi do zahraničí s cílem předložit do konce roku příslušný podnět. .

Jednoduše řečeno, potřebujeme jednotu na úrovni EU pro odvážnější a rychlejší využívání stávajících nástrojů EU, pokud jsou zapotřebí, a důraznější přístup k prosazování práva. EU a její členské státy by měly zajistit, aby byly plně využívány k posílení hospodářské odolnosti a ochraně základních bezpečnostních zájmů, a to i s ohledem na dopady mimo EU. Podniky v EU by měly být rovněž vybízeny k tomu, aby do svých postupů náležitě péče a řízení rizik začlenily rizika v oblasti hospodářské bezpečnosti. Kromě toho v některých oblastech toto sdělení poukazuje **na potřebu posílit nebo vyvinout nové nástroje, které by odpovídaly současným rizikům**.

3.3 Partnerství v oblasti hospodářské bezpečnosti

EU nemůže dosáhnout hospodářské bezpečnosti sama. Jednostranná nemůže být ani její politická reakce. Globální ekonomika bude i nadále integrovaná a propojená a efektivní činnost EU závisí na spolupráci a koordinaci s ostatními. Transparentnost a spolupráce mají zásadní význam pro zajištění toho, aby politiky v oblasti hospodářské bezpečnosti neměly nežádoucí důsledky pro třetí země, zejména pro ty nejzranitelnější. Snižování rizik dodavatelských řetězců a zmírňování narušení zahrnuje diverzifikaci dodávek a přístup na rozmanitý soubor dovozních a vývozních trhů. Zranitelnost EU spojená s kritickými závislostmi ve strategických odvětvích je navíc velmi podobná zranitelnosti mnoha dalších globálních aktérů, včetně jejích nejbližších partnerů, přičemž všechny země jsou potenciálně zranitelné vůči různým formám hospodářského nátlaku.

To představuje pádný argument pro spolupráci s co nejširším okruhem partnerů, včetně dlouhodobě podobně smýšlejících partnerů, jako jsou členové skupiny G7, a dalších, s nimiž máme společné zájmy a kteří jsou ochotni s námi spolupracovat.

Tato spolupráce bude flexibilní a bude se lišit formou, rozsahem a typy účastníků podle sdílených zájmů a společných závislostí a v závislosti na konkrétní oblasti politiky nebo zjištěných rizicích.

Dvoustranná a vícestranné spolupráce

EU výrazně rozšiřuje své nástroje dvoustranné a vícestranné spolupráce, aby byla pohotovějším aktérem tam, kde je to nezbytné pro větší hospodářskou bezpečnost. Jedná se o klíčový prvek politické reakce Unie, která realizuje koncept bezpečnosti prostřednictvím diverzifikace partnerů. Intenzivní spolupráce v oblasti hospodářské bezpečnosti již probíhá s různými partnery včetně **USA** a **Indie** v rámci příslušných **Rad EU–USA pro obchod a technologie**. Součástí hospodářského dialogu na vysoké úrovni mezi EU a Japonskem bude zvláštní činnost týkající se otázek hospodářské bezpečnosti.

Důležitý prostor pro spolupráci v oblasti hospodářské bezpečnosti představuje skupina **G7**. Prohlášení o hospodářské odolnosti a hospodářské bezpečnosti ze summitu v Hirošimě v květnu 2023 potvrzuje závazek vedoucích představitelů skupiny G7 spolupracovat s partnery mimo skupinu G7 na posílení globální hospodářské odolnosti a hospodářské bezpečnosti, a to budováním odolných dodavatelských řetězců a kritické infrastruktury, reakcí na škodlivé praktiky, jako jsou netržní politiky a hospodářský nátlak, a předcházením úniku kritických a nově vznikajících technologií.

Díky **co nejširšímu souboru geoekonomických nástrojů** – od dohod o volném obchodu po digitální partnerství, zelené aliance a partnerství, partnerství v oblasti surovin a klubu pro suroviny a posílenou spolupráci se zeměmi v sousedství EU – můžeme reagovat na širokou škálu výzev souvisejících s hospodářskou bezpečností pomocí vhodného nástroje pro co největší koordinaci a

účinek. Tyto nástroje budeme i nadále využívat a přizpůsobovat je tak, aby lépe přispívaly k odolnosti dodavatelského řetězce a hospodářské bezpečnosti EU.

Budeme i nadále co nejlépe využívat rozsáhlou síť EU **dohod o volném obchodu** prostřednictvím jejího plného provádění a zároveň budeme pracovat na jejím rozšíření. Tyto dohody usnadňují snižování rizik a diverzifikaci podniků a snižování závislostí tím, že otevírají nové trhy, pomáhají budovat vzájemně výhodné hospodářské vazby, zejména v regionech, kde by jinak po EU zůstalo prázdné místo, které by zaplnily třetí země, a podporují sociální a environmentální udržitelnost.

Klíčovým rozměrem hospodářské bezpečnosti je připravenost EU posílit **partnerství s rozvojovými zeměmi**, které by mohly hrát větší úlohu v globálních hodnotových řetězcích. Finanční a technická podpora EU poskytovaná zemím s nízkými a středními příjmy na industrializaci, ekologickou transformaci a překlenutí digitální propasti je cenná nejen sama o sobě a vytváří pozitivní účinky pro místní komunity, ale také přispívá k naší hospodářské odolnosti tím, že podporuje diverzifikovanější globální ekonomiku.

V tomto ohledu budou hrát klíčovou úlohu strategie **Global Gateway** a **partnerství pro globální investice do infrastruktury**, neboť přispějí k hospodářské bezpečnosti svých příjemců tím, že posílí hospodářské vazby a integraci s globálními ekonomikami. Tyto iniciativy pomohou EU a jejím partnerům společně řešit hlavní výzvy, včetně boje proti změně klimatu, zavádění bezpečných digitálních infrastruktur, zlepšování systémů zdravotní péče a dosahování cílů udržitelného rozvoje, a zároveň partnerům nabídnou udržitelné alternativy k investičním postupům, kvůli kterým by byli zranitelnější vůči hospodářskému nátlaku ze strany jejich věřitelů. Přispívají také k hospodářské bezpečnosti EU, zejména tím, že pomáhají diverzifikovat dodavatelské řetězce a integrovat hodnotové řetězce s partnery v klíčových odvětvích.

EU bude i nadále rozvíjet další formy spolupráce s různými partnery v otázkách, které jsou předmětem jejího zájmu, například v oblasti kritických surovin v rámci **klubu pro kritické suroviny**.

Mnohostranná spolupráce

Na celosvětové úrovni poskytuje mnohostranná spolupráce a rámec založený na pravidlech základ pro hospodářskou bezpečnost EU a všech členů mezinárodního společenství. Dokonce i v prostředí strategického soupeření a hospodářské soutěže existuje prostor pro mezinárodní spolupráci na společných výzvách a potřeba jasných pravidel zaručujících spravedlivý a otevřený obchod, a tím i zábrany proti tendenci, že „síla znamená právo“, hospodářské roztržičnosti nebo protekcionismu.

V zájmu EU je proto posílit mnohostrannou spolupráci prostřednictvím mezinárodních fór a organizací, jako je G20, OSN nebo mezinárodní rozvojové banky. V oblasti obchodu bude EU **pokračovat v úsilí o reformu Světové obchodní organizace (WTO)** a obnovu její funkce v oblasti řešení sporů vzhledem k zásadní úloze, kterou hraje efektivní WTO při minimalizaci rizika svévolného jednání a zužování rozsahu možných obchodních omezení.

Další kroky

Komise a vysoký představitel v rámci svých příslušných pravomocí:

- spolu s členskými státy vypracuje rámec pro **posuzování rizik** ovlivňujících hospodářskou bezpečnost EU, což zahrnuje vytvoření **seznamu technologií, které mají zásadní význam pro hospodářskou bezpečnost, a posouzení jejich rizik** s cílem navrhnout vhodná zmírňující opatření,
- zahájí **strukturovaný dialog se soukromým sektorem** s cílem dosáhnout společného porozumění hospodářské bezpečnosti a povzbudí jej k provádění náležité péče a řízení rizik s ohledem na obavy týkající se hospodářské bezpečnosti,
- dále podpoří technologickou suverenitu a odolnost hodnotových řetězců EU, mimo jiné rozvojem kritických technologií prostřednictvím platformy **STEP**,
- přezkoumá **nařízení o prověřování přímých zahraničních investic**,
- prozkoumá možnosti, jak zajistit odpovídající cílenou podporu pro **výzkum a vývoj technologií dvojího užití**,
- v plném rozsahu provede **nařízení EU o kontrole vývozu** zboží dvojího užití a předloží návrh na zajištění jeho účinnosti a efektivity,
- předloží podnět k řešení bezpečnostních rizik souvisejících s **investicemi do zahraničí**.
- navrhne opatření ke zlepšení **bezpečnosti výzkumu**, která zajistí systematické a důsledné prosazování stávajících nástrojů a určí veškeré zbývající nedostatky,
- prozkoumá cílené využívání **nástrojů SZBP** k posílení hospodářské bezpečnosti EU, včetně souboru nástrojů proti hybridním hrozbám a souboru nástrojů pro diplomacii v oblasti kybernetiky a souboru nástrojů proti zahraniční manipulaci s informacemi a vměšování,
- pověří **společnou zpravodajsko-analytickou složku EU (SIAC)**, aby pracovala konkrétně na odhalování možných hrozeb pro hospodářskou bezpečnost EU,
- zajistí, aby ochrana a podpora hospodářské bezpečnosti EU byla plně začleněna do vnější činnosti Evropské unie, a **zintenzivní spolupráci se třetími zeměmi** v otázkách hospodářské bezpečnosti.

Závěr

V propojeném světě nemůže žádná země zajistit svou hospodářskou bezpečnost sama. V dnešním světě lze hospodářské a národní bezpečnostní zájmy, zranitelnost a reakce členských států jen zřídka vnímat nebo identifikovat odděleně od zájmů jiných členských států nebo Unie jako celku. Zájmy jednotlivých členských států jsou neoddělitelně spjaty s řádným fungováním vnitřního trhu, integritou obchodní politiky EU a bezpečnostními zájmy EU jako celku.

Alternativou k přístupu EU k hospodářské bezpečnosti je, že si naši partneři budou vybírat svá spojení a hráči s méně dobrými úmysly se budou snažit rozdělovat a ovládnout. Pro hospodářskou bezpečnost Unie je proto zásadní společný a koordinovaný postup EU v rámci všech politik, a to prostřednictvím spolupráce mezi EU a členskými státy. Jednotný postup je klíčem k úspěchu.